VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kirje

15.11.2022

VN/1082/2022
VN/1082/2022-VM-123

Rahoitusmarkkinaosasto
Maarit Pihkala, Elina Rantakokko

Eduskunnan talousvaliokunta

VM; vastinekirje; Talousvaliokunta 15.11.2022, HE 236/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain ja Finanssivalvonnasta annetun lain 3 ja 20 b §:n muuttamisesta

Asia

Eduskunnan talousvaliokunnan valiokuntaneuvos Johanna Rihto-Kekkonen ilmoitti 9.11.2022 valtiovarainministeriön lainsäädäntöneuvos Maarit Pihkalalle, että valiokunnassa oli ko. päivänä keskusteltu valiokunnan jatkotoimista liittyen hallituksen esitykseen eduskunnalle laeiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (jälj. *rahanpesulaki*) ja finanssivalvonnasta annetun lain 3 ja 20 b §:n muuttamisesta (HE 236/2021 vp). Valiokuntaneuvoksen mukaan talousvaliokunta oli keskustelussaan päätynyt siihen, että hallituksen esitystä ei olisi tarkoituksenmukaista edistää enää tämän eduskunnan ollessa koolla.

Valtiovarainministeriö haluaa tässä yhteydessä kohteliaimmin esittää muutamia tärkeinä pitämiään seikkoja, jotka liittyvät kyseessä olevan hallituksen esityksen ja siihen sisältyvien lakimuutosten merkittävyyteen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisessä Suomessa ja lakimuutosten mahdollisimman pikaisen täytäntöönpanon kriittisyyteen.

Lyhyesti hallituksen esityksen taustasta ja eduskuntakäsittelystä

Rahanpesulain osittaisuudistuksen valmistelun taustalla on Suomen Euroopan komissiolta saama kritiikki siitä, että Suomi ei ole saattanut kansallista lainsäädäntöään Euroopan unionin rahanpesudirektiivien edellyttämälle tasolle. Suomi on ollut unionin rikkomusmenettelyn kohteena jo aikaisemminkin eikä komissio vieläkään ole täysin tyytyväinen suomalaisen sääntelyn tasoon. Komissio on

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Valtiovarainministeriö PL 28 00023 Valtioneuvosto	Snellmaninkatu 1 A Helsinki	0295 16001 +358 295 16001		kirjaamo.vm@gov.fi

pyytänyt viimeksi 4.11.2022 valtiovarainministeriöltä lisäselvityksiä nyt eduskunnassa olevista rahanpesusääntelyä koskevista lainmuutoksista.

Rahanpesusääntelyn muuttamista edellyttää myös OECD:n alaisen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastainen toimintaryhmä FATF (Financial Action Task Force), joka on asettanut Suomen tehostettuun seurantaan selkeiden sääntelypuutteiden vuoksi. Viimeisin Suomea koskeva seurantaraportti julkistettiin lokakuussa 2022 ja siinä FATF tuo esille, että Suomella on edelleen paljon epäkohtia sääntelyssä ja että Suomi ei ole edennyt toimintaryhmän suositusten mukaisesti. Eduskunnan käsittelyssä olevilla rahanpesulain muutosesityksillä on olennainen merkitys suositusten täytäntöönpanossa.

Rahanpesulain osittaisuudistusta koskeva hallituksen esitys on VM:n joulukuussa 2020 asettaman laaja-alaisen työryhmän valmistelema ja työryhmä antoi yksimielisen esityksensä elokuussa 2021. Hallituksen esitys annettiin eduskunnalle tammikuussa 2022. VM on kevään 2022 aikana antanut asiantuntijalausuntonsa laki-, perustuslaki-, hallinto- ja talousvaliokunnille sekä oman vastineensa talousvaliokunnalle 4.5.2022. Toukokuussa 2022 talousvaliokunnan valiokuntaneuvos Teija Miller lähestyi VM:ää lisäkysymyksillä, joihin VM antoi vastauksensa. Kesäkuussa VM tiedusteli eduskunnan vastauksen mahdollista ajankohtaa ja sai vastauksen, että talousvaliokunnan mietinnön valmistuminen menee syksyyn.

VM haluaa kiinnittää talousvaliokunnan huomiota erityisesti siihen, että hallituksen esityksen valmisteluun on osallistunut pitkällä aikavälillä laaja joukko viranomaisia ja yksityisen sektorin edustajia ja että Suomelta edellytetään esityksessä ehdotettujen muutosten tekemistä.

Hallituksen esityksen käsittelyn keskeyttämisen vaikutukset

Hallituksen esityksen käsittely on kestänyt eduskunnassa poikkeuksellisesti pian vuoden.

Rahanpesulain osittaisuudistusta koskevaan hallituksen esitykseen on koottu kaikkein kriittisimpiä muutostarpeita, joita Suomessa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisessä tarvitaan pikaisella aikataululla. Vastauksessaan komissiolle sen perustellussa lausunnossaan (25.1.2019) esittämään kritiikkiin Suomi lupasi täsmentää kansallista rahanpesusääntelyään. Samoin Suomi on poliittisesti sitoutunut noudattamaan FATF:n suosituksia ja korjaamaan Suomelle osoitetut puutteet rahanpesun estämissääntelyssä ja estämistoiminnan tehokkuudessa. Suomelle asetetut määräajat korjaavien toimenpiteiden tekemiseksi ovat osittain umpeutuneet ja on mahdollista, että Suomen sääntelyn tasoa ja rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistoiminnan tehokkuutta tullaan julkisesti kyseenalaistamaan lähitulevaisuudessa komission ja FATF:n toimesta.

Erityisesti VM haluaa tuoda esille kansainvälisten pakotteiden noudattamiseen ja noudattamisen valvontaan liittyvän erittäin ajankohtaisen tilanteen. Kansainvälisten pakotteiden asettaminen on ulko- ja turvallisuuspolitiikan voimakas vaikuttamiskeino ja painava konkreettinen työkalu. Venäjän helmikuussa käynnistämän hyökkäyssodan johdosta hyväksytyt pakotteet ovat nostaneet EU:n pakotepolitiikan merkitykseltään uudelle tasolle. Venäjä-pakotteiden vaikutukset koskevat laajasti koko suomalaista yhteiskuntaa ja vastaavasti valtionhallinnossa pakotteiden toimeenpano vaikuttaa useiden hallinnonalojen tehtäviin. Myös yksityisen sektorin

toimijoilla, erityisesti luotto- ja rahoituslaitoksilla, on merkittävä vastuu finanssipakotteiden täytäntöönpanossa.

Hallituksen esityksessä esitetään rahanpesulain mukaisille valvontaviranomaisille toimivaltuuksia valvoa, että niiden valvonnassa olevat yritykset ovat järjestäneet sisäiset menettelynsä pakotteiden noudattamisen varmistamiseksi. Erityisesti tässä tilanteessa, jossa Venäjä-pakotteet ovat yksi keskeisistä Suomen ja Euroopan keinoista vaikuttaa Euroopassa käytävään sotaan, VM pitää erittäin tärkeänä, että kansallisilla toimivaltaisilla viranomaisilla on riittävät keinot puuttua pakotteiden noudattamisen laiminlyönteihin ja siten olla osaltaan varmistamassa, että pakotepäätöksissä nimetyille tahoille ei luovuteta varoja ja että pakotelistattujen varat jäädytetään asianmukaisesti. VM katsookin, ettei pakotteiden noudattamisen valvontaa koskevaa sääntelyä voida lykätä tulevaisuuteen. Myös rahanpesulain mukaiset valvojat ovat nähneet tämän valvontatehtävän erityisen merkittäväksi ja ryhtyneet rekrytoimaan asiantuntijoita pakotevalvontaan.

VM:n täydentävä vastine

VM antoi 5.10.2022 talousvaliokunnalle harkittavaksi hallituksen esitystä koskevan täydentävän vastineen. VM haluaa vielä korostaa, että hallituksen esityksen sisältämän, pakotevalvontaa koskevan pykälän täsmentäminen ei muuttanut hallituksen esitykseen sisältyvän pykälän tarkoitusta, päinvastoin se on nyt tarkkarajaisempi ja täsmällisempi ja selkeyttää valvojien oikeuksia valvonnassa.

Täydentävässä vastineessa tuotiin esille myös erityisesti Finanssivalvonnan valvontatyötä rajoittava epäkohta, joka liittyy hallinnollisen seuraamusmaksun vanhenemista koskeviin Finanssivalvonnasta annetun lain ja rahanpesulain pykäliin. Tämä seuraamusmaksun määräämisen vanhenemista koskeva epäjohdonmukaisuus sääntelyssä on tuotu esille myös mediassa. VM:n ymmärrys on, että muutosesitys olisi järkevä toteuttaa pikaisella aikataululla.

Lopuksi

Edellä esitettyjen perustelujen nojalla valtiovarainministeriö pitää erittäin tärkeänä, että eduskunta antaisi vastauksensa esitykseen vielä tämän eduskunnan aikana.

Osastopäällikkö Pauli Kariniemi

Yksikön päällikkö, finanssineuvos Jaana Vehmaskoski

Liitteet

Jakelu

Tiedoksi

VN/1082/2022-VM-123

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons:

Vehmaskoski Jaana 91185804J	Kariniemi Pauli 911727980
2022-11-15	2022-11-15